Ako Rosalinda v Straussovej operete Netopier. FOTO: JÁN STOVKA

Rusalka v rovnomennej Dvořákovej opere s Petrom Bergerom. FOTO: JOSEPH MARCINSKÝ

Leskom zlatých šperkov objavila totiž zlato v hrdle

OPERNÁ SÓLISTKA TÁŇA PAĽOVČÍKOVÁ PALÁDIOVÁ

■ „Už som sa dostala do veku, že v pripravovanej operete Vojvodkyňa z Chicaga budem hrať matku Tituszovi Tóbiszovi, s ktorým som ešte prednedávnom hrala milenecký dvojicu," smeje sa sólistka Opery Štátneho divadla Košice TÁŇA PAĽOVČÍKOVÁ PALÁDIOVÁ. V uplynulých týždňoch oslávila dve jubileá. Na konci apríla uplynulo 30 rokov od chvíle, keď sa prvý raz predstavila ako sólistka v menšej postave v košickej opere a na začiatku tohto týždňa oslávila narodeniny, o ktorých sa často hovorí ako o zlome v živote človeka.

Umelkyňa mala v tomto období dôvod na dvojnásobné oslavy. FOTO: JOSEPH MARCINSKÝ

Čas uteká veľmi rýchlo. Čo vám prebleskolo hlavou na konci apríla, keď uplynulo presne 30 rokov od chvíle, keď ste ešte ako študentka Konzervatória prvý raz okúsili dosky javiska Štátneho divadla Košice v Donizettiho Nápoji lásky v postave dedinského dievčaťa Gianetty?

- Pamätám si to, akoby to bolo včera. Skončiť konzervatórium, myslím si, že si veľký sólista, národný umelec.... A potom to príde a zrazí ťa to k zemi. Zrazu zistíš, že nie si vôbec pripravený. Ja som vtedy nemala alternáciu, robila som sama. Bola to výhoda a skúška som neustále. Bola to síce taká menšia postava, ale dosť veľká skúsenosť. Dodnes si pamätám, ako som mala zvládnať Nemorina a všetci sa smiali, lebo som to nevedela. Režisér mi neustále opakoval, že vypni hrud, veď ju máš. Všetci sa z toho smiali a začiatky boli naozaj kostrbaté. Ale veľmi mi pomáhali starší kolegovia, z ktorých niektorí už, bohužiaľ, nie sú medzi nami. Vždy ma upozorňovali na detaily. To nemôžeš takto stáť, to nemôžeš robiť tak, to musíš takto. Bolo to pre mňa zaujímavé. Lepšie povedané, ako keď hodíš sekeru do vody a povieš jej plávaj.

Na toto kariérne jubileum nadväzuje jubileum životné. O tom, ktoré oslavujete sa hovorí ako o zlomovom v živote človeka. Vnímate to rovnako? Aký je zatiaľ životný film Táne Paľovčíkovej?

- Je už dosť dlhý a zbehol veľmi rýchlo. Udialo sa toho v mojom živote veľmi veľa. Aj dobrého aj zlého, ale to už k životu patrí. Ale čo sa týka divadla, tak tých tridsať rokov v divadle bolo veľmi úžasných, veľmi krásnych a veľmi krestivých. Dokonca som sa dostala k takým postavám, ku ktorým sa niekto ani nedostane aj vďaka tomu, že som v Košiciach v stálom angažmáne. Niekto musí za postavami cestovať alebo si ich nikdy nevyskúša. Bolo to v mojom prípade pestré. Kým som sa dostala k prvej veľkej postave Violetty v Traviate, tak som spievala veľmi veľa operiet a veľmi veľa malých postáv. Až keď som spievala Rosalindu v Netopierovi (premiéra v roku 1999), tak v divadle zistili: Aha, Paľovčíková má koloratúry, Paľovčíková vie spievať (smiech). A napokon som Violettu prvýkrát spievala na zájazde v Hlohovci a potom v tej slávnej inscenácii ďalších päťnásť rokov.

Takmer šesť desiatok postáv...

- Panebože...

... a to v najslávnejších operách a operetách v jednom divadle, čo je úctyhodné číslo. Je to také otázkové kliše, ale ktoré sú vaše „topky"?

- Určite Violetta, ktorú som spievala asi najdlhšie. Medzi srdcovky patrí určite Rusalka a Amélia v Maškarnom bále, za ktoré som zhodou okolností získala aj cenu. A potom ešte Adriana Lecouvreur, ktorú sme, bohužiaľ, hrali veľmi málo. A takou top srdcovkou, v ktorej som vždy obdivovala Elišku Pappovú, je Abigail v Nabuccovi. V staršej inscenácii som najprv spievala v tejto opere menšiu postavu Anny a vždy som zbožne pozerala na Elišku a hovorila si, kedy ja budem niečo také spievať. A napokon sa mi to splnilo a Abigail už spievam desať rokov.

Opera je v dnešných časoch nielen o speve, ale aj o herectve. Nároky na spevákov sú čoraz vyššie. Ako vyzerá príprava na novú rolu?

- Je to rôzne. Vždy keď dostanem nejakú postavu, či už historickú alebo nejakú inú, tak mám o nej nejakú predstavu. Ale potom príde režisér a svoju predstavu celkom rozbije. Niekedy je to naozaj náročné. Ale zatiaľ som nemala takú zlú skúsenosť, že by som musela ísť úplne proti svojej predstave o postave. Vždy si režisér našli kompromis. Ostala ich hlavná myšlienka, ale akceptovali aj moje emócie a moje vyjadrovacie prostriedky. Každý spevák je iný. Niekto to zahrá tak, niekto tak. Aj preto je príprava skôr o tom, že si čítam niečo o tej historickej postave, ak je konkrétna, alebo historiu opery. Niekedy si pozriem aj iné inscenácie, ale nerobím to rada, lebo potom človek získa úplne iný pohľad, ako má režisér. Ale aj akceptovať režiséra som sa naučila rokmi.

Keď už sme pri režiséroch, ktorí ti utkveli v pamäti?

- Určite pani Bokena Hanáková. Hoci nebola pôvodne režisérkou, bola hlavne mojou profesorkou a naučila ma strašne veľa. Ona bola moja prvá režisérka, dala mi základy a dodnes z jej školy čerpám. Z tej starej školy, ktorú mi dala generácia kolegov ako Július Regec, Gejza Spišák, Vierka Hronská.... Z tejto generácie čerpám a tou sa inšpirujem. Pravda ale je, že herecvo v opere je už trochu iné, ako bolo voľakedy. Je veľmi ovplyvnené filmom a televíziou. Už to nie je len o státi na javisku, rozhadzovaní rukami a veľkých gestách. Už v tom musia byť aj detailné emócie. Napríklad v Rusalke sa ma často pýtali kolegovia, prečo plačem. Ale ja nepláčem. Ale ved vzhľadom tak, že sme si mysleli, že sa ti niečo stalo. A to je potom uveriteľné. Nepláčem, ale všetci ho zahrať tak, že všetci ostatní si myslia, že plačem naozaj. Alebo v Komediantoch je scéna, keď ma Canio hodí o zem. Vždy ostalo na javisku mŕtvo, jedinný, kto sa vždy usmieval, bol dirigent Igor Dohovič. On vedel, čo tam má byť. A stalo sa párkrát, že mi zboristi povedali, že už sa chcelí ku mne rozbehnúť a zachraňovať ma, lebo si myslelí, že ma naozaj hodil priatiľno. A v tom je to umenie. Načítli sme sa to. Partnerovo gesto musí byť také, že dívák má naozaj pocit, že ma poriadne tresol o zem, a ja musím dokázať spadnúť tak, aby to bolo uveriteľné a zboristi už zhíkli. Napríklad aj ľúbostné scény už dnes nemôžu vyzerať tak, že si priti-

Amélia z Verdiho opery Maškarný bál. FOTO: JOSEPH MARCINSKÝ

Táňa Paľovčíková na druhú. FOTO: ARCHÍV T.P.

Košickej scéne je verná tridsiatky rokov. FOTO: JOSEPH MARCINSKÝ

sa napokon nedala zlákať, a vášeň pre divadelnú scénu

JE KOŠICKEJ SCÉNE VERNÁ TRIDSAŤ ROKOV

A s tým vegetariánstvom je to teraz tak, že som už skôr polovegetarián. Zjem mäso, nie tak často. Ale pokračuje v tom môj syn, ktorý má priateľku vegetariánku. Rešpektujem jej nechuť mäso. Takte vegetariánske jedlá sú u nás na stole dosť často. Dnes som napríklad mala vegetariánsky „hamburger".

Pred necelým rokom ste mali byť hostom Jara Dvorského na jeho jubilejnom koncerte, ktorý zmarila pandémia. Údajne ho pripravujete v tomto roku a oslávte svoje jubileá obaja spoločne. Na čo sa môžu diváci tešiť?

- Asi to ostane v takej podobe, ako sa to plánovalo viani. Budeme účinkovať len my dvaja, ale bude to s orchestrom. Keďže pôvodne to mal byť vianočný koncert, tak sme zmenili aj program. Budú tam známe árie z oper, operiet, neapolské piesne, ktoré sme sa naučili. Bude to pestré a zaujímavé.

Aj divadelný život sa pomaly ale isto vracia do normálu, hoci ešte asi chvíľu potrvá, kým sa budú môcť hladiská naplniť na sto percent. Nebude ťažké po dlhej prestávke naskočiť späť do klasického kolotoča?

- Nebude to ťažké, len tá psychika hrá svoje. V septembri sme si to vyskúšali po polroku a odohrali dve predstavenia. Určite je tam istá dávka nervozity, či sú hlasivky dostatočne pripravené. Myslím si, že keď sme to zvládli v septembri, zvládneme to aj teraz.

Človek si asi pri deťoch uvedomí priebežne roky. Tie vaše, syn aj dcéra, už prekročili prah dospelosti. Vy ste už z hniezda a vyletí sa niekto z nich po umeleckých chodníčkoch?

- V oboch prípadoch platí nie. Ešte ich mám doma a obaja sú angličtinári. Samozrejme chodili na hudobnú školu, základy majú, ale nejako špeciálne sa na hudbu nezamerivali. Nikdy som ich ani nenútila.

Opera a divadlo sú na vašich rodinných stretnutiach na pretrase asi často.

- Ani nie. Ono je to tak, že o divadle hovoríme, len keď sme spolu samy dve. A keď sme spolu ako celá rodina, tak sa hovorí o niečom inom. Veľmi tieto veci nerozhajdujeme do rodiny.

Chodí manžel do divadla už častejšie, alebo stále platí, že príde len na premiéru, lebo pri ďalšom pokrení zvykne byť kritický?

- Nezmenilo sa to. Keby prišiel druhýkrát na nejakú operetu, tak by hneď povedal: tu si sa pomýlila, tam niekto dopletol text a povedal iné slovo. Skôr deti, najmä dcéra, chodia na predstavenia aj viackrát a manžel ostal premiérovým fanúšikom.

Máli ste v čase, keď ste sa ako žiačka základnej školy hlásili na konzervatórium, pripravenú aj inú alternatívu? Čím by bola Táňa Paľovčíková, ak by nebola opernou speváčkou?

- Už mám vek na to, aby som to mohla prezradiť. Ja som bola na základnej škole priemerný žiak, takže som si vybrala učňovku a odbor zlatníctvo, kde je tiež potrebná nejaká tá zručnosť. Stalo sa, čo sa stalo. Šla som na prijímačky na konzervatórium, z obrali ma a zlatníčka sa zo mňa nestala.

V divadle ste spolu s viacerými kolegami skupinou sólistov, ktorá ostala verná Košiciam. Nie je to práve pravidlom a mnohé začínajúci tŕčia po „svetoch" sveta? Nelákalo vás niekedy skúsiť si niekde inde, za humnami?

- Samozrejme, že ma to lákalo. Keď som bola mladšia, tak som chcela dobyť svet. Ale nakoniec ma nejako vždy prevalcovalo to, že som v divadle vždy dostala nejakú úlohu, po ktorej som si povedala: Je mi zbytočné niekam chodiť, keď tu mám takúto príležitosť. A tak nejako tie odchodové myšlienky zmizli. Vyskúšala som si aj hostovanie v Bratislave a povedala som si, že raz a posledýkrát. Je to veľmi náročné a obdivujem všetkých, ktorí to robia. Premiéra bola na silvestra a pred Vianocami som bola už taká unavená, že som sa sama seba pýtala, načo som sa na niečo také dala. Vyskúšala som, stačilo a už nikdy ma to potom nethalo ani nelákalo.

Pôsobíte ste ako pedagogička na konzervatóriu, s hlasovou prípravou pomáhate aj kolegom v divadle. Čo všetko musí spevák podstúpiť, aby si dlhodobo udržal kvalitu hlasu a čo je najdôležitejšie?

- Človek musí mať hlavne šťastie na to, aby mal dobré speváčke základy. A tie som mala od pani Somorjakovej. Od jej techniky sa všetko za tie celé roky odvíjalo.

S Michaelom Váradyom a Jarom Dvorským pri natáčaní videoprezentácie na operetu Netopier. FOTO: JOSEPH MARCINSKÝ

Samozrejme, že som na veľa vecí prišla neskôr, veľa vecí som pochopila už ako staršia a keď som pracovala na náročnejšej postave, spievame na základe pocitov. Pedagóg mi môže povedať len tak a tak sa nadýchni, tak a tak urob to, ale ten spôsob je u každého svojský. Každý má iné anatómiu a musí sám nájsť spôsob, ako dýchať a ako spievať.

Okrem opier ste si dívákov získali aj postavami v operetách. V divadelnej kuchyni sa pripravuje ďalší zaujímavý operetný kúsok, Vojvodkyňa z Chicaga Emmericha Kálmána...

- Pre mňa bude iný prvom radev tom, že nehrám hlavnú postavu, ale hrám matku. Zhodou okolností Tituszovi Tóbiszovi, s ktorým som bola predtým partnerka v mileneckých dvojiciach. Už som sa dostala do takého veku. Je to vďačná postava, je tam viac prózy, mám menej spievania, ale treba aj niečo také skúsiť. som veľmi rada. Keď som túto operetu videla prvýkrát v maďarčine, nerozumela som nič, ale už vtedy som hovorila, že chcem robiť práve toto.

A aké bolo vaše narodeninové želanie?

- Hlavne to zdravíčko. To je to jediné, čo sa nedá kúpiť a dnešná doba nám to pekne pripomenula. Určite si želám ešte veľa krásnej muziky, ktorou poteším svojich priaznivcov. Už sa ma pýtajú, kedy budeme môcť prísť do divadla, kedy budeme znova hrať. Nech majú aj oni potešenie z krásnej hudby. A nech môžem aj ďalej od nich počuť, že majú zimomriavky, alebo napríklad niečo také milé, ako keď ma mama našej bulennej sólistky Silvie Borsetti, ktorá nás učí po taliansky, nazvala slávikom. Pre mňa je toto tým najkrajším poďakovaním a malým potešením.

SVJATOSLAV DOHOVIČ